

لیتیوم کربنات

♦ لیتیوم کربنات خط اول درمان و بهترین دارو در اختلال دوقطبی است.

مکانیسم اثر

مکانیسم اثر لیتیوم دقیق مشخص نیست. اما به دلیل شباهت این یون به سدیم، لیتیوم جایگزین سدیم شده و عملکرد سلول‌های عصبی را دچار اختلال می‌کند و بر روی عملکرد انتقال‌دهنده‌های عصبی مانند نوراپی نفرین / سروتونین / دوپامین و استیل کولین و گیرنده‌های آن‌ها تاثیر می‌گذارد و نهایتاً پاسخ سلولی را تضعیف می‌کند.

منع مصرف:

در نارسایی کلیه / بیماری قلبی و بیماری‌هایی که در آن‌ها یون سدیم متعادل نیست (مانند بیماری ادریسون) نباید مصرف شود.

هشدارها:

به دنبال مصرف درازمدت لیتیوم احتمال بروز تغییرات بافتی و عملکردی در کلیه افزایش می‌یابد بنابراین درمان با این دارو بیش از ۴ تا ۵ سال توصیه نمی‌شود. در صورت بروز علائم مسمومیت با لیتیوم، درمان قطع و مسمومیت‌زدایی انجام می‌شود.

علائم مسمومیت عبارتند از:

لرزش / حرکات چشم / آدم و نارسایی کلیه / تشنج / تاری دید / تشدید اختلالات گوارشی / ضعف عضلانی / اختلال عصبی / خواب‌آلودگی خفیف / سرگیجه و عدم تعادل / عکس‌العمل‌های بدنی شدید / عدم شناخت / نارسایی گردش خون / قطع ادرار / بیهوشی و نهایتاً مرگ.

* در صورت کاهش آب بدن بیمار / کاهش سدیم به هر دلیلی احتمال مسمومیت و علائم آن تشدید می‌شود.

والپروات سدیم

موارد مصرف:

این دارو در درمان انواع صرع و همچنین درمان اختلالات خلقی استفاده می‌شود.

موارد منع مصرف:

در بیماری‌های فعال کبدی و نارسایی کلیوی.

هشدارها:

- ◊ قبل از شروع درمان و در طول ۶ ماه اول درمان باید عملکرد کبدی تحت نظر باشد.
- ◊ در صورت وجود نارسایی شدید کلیوی / بیماری لوپوس / بیماری پورفیری با احتیاط مصرف شود.
- ◊ مصرف این دارو در کودکان کمتر از ۳ سال / افرادی که اختلالات ستون مهره‌ها و یا سوخت و ساز بدن دارند / افراد مبتلا به اختلالات مغزی / تشنجات شدید همراه با عقب‌ماندگی ذهنی / ممکن است اختلال عملکرد کبدی مانند نارسایی کشنده کبدی ایجاد نماید.
- ◊ در صورت بروز درد حاد شکمی که ممکن است نشانه التهاب کیسه صفرا باشد مراقبت‌های لازم انجام شود.

عوارض جانبی:

عوارض سیستم خونی / اختلال در پلاکت‌های خونی / کاهش تعداد گلبول‌های سفید خون / کم شدن گلبول‌های قرمز

عوارض گوارشی:

تهوع / استفراغ / افزایش اشتها و وزن

* در مواردی مانند اعمال جراحی / بیماری میاستنی گراو استفاده همزمان با داروهای ادرار آور با احتیاط فراوان استفاده شود.

عوارض جانبی:

اختلالات گوارشی / پرنوشی و پرادراری / ادم و افزایش وزن از جمله عوارض جانبی دارو هستند.

تداخل دارویی:

- * مصرف همزمان لیتیوم با داروهای روان به ویژه هالوپریدول و همچنین داروی متوکلوپرامید احتمال عوارض عصبی را تشدید می‌کند.
- * اثر شل کننده‌های عضلانی در صورت مصرف همزمان با لیتیوم تشدید می‌شود.
- * مصرف داروهای ادرار آور و مهارکننده‌های آنزیم با افزایش میزان دفع ادرار باعث افزایش غلظت پلاسمایی لیتیوم شده و احتمال مسمومیت را تشدید می‌کنند.

توصیه‌ها:

- * مقدار لیتیوم در خون بیمار توسط آزمایشات هفت‌ه‌ای بیمار مشخص می‌شود. در صورت مسمومیت خفیف با لیتیوم قطع دارو، مصرف مقادیر فراوان آب و نمک برای رفع مسمومیت کافی است.
- * عملکرد تیروئید در طول دوره درمان با لیتیوم باید تحت نظر قرار گیرد.
- * در صورت بروز اسهال / استفراغ / عفونت و تعریق شدید شاید لازم باشد دارو را قطع نموده یا دوز آن را کاهش داد. از قطع ناگهانی دارو پرهیز شود.
- * مصرف این دارو در کودکان زیر ۱۲ سال توصیه نمی‌شود.
- * در سالمندان فیز به دلیل فعالیت سلولی و عملکرد کلیوی ضعیف تر با احتیاط مصرف شود.
- * در طول دوره درمان بایستی میزان مصرف آب و سدیم به اندازه کافی باشد.

دارو درمانی در اختلال دو قطبی

دسترسی به مطالب آموزشی با:

(۱) **بارکد:** جهت دریافت مطالب آموزشی، تصویر مقابل را با دوربین تلفن همراه خود اسکن نمایید.

(۲) **کانال گپ/ایتا**

<https://gap.im/nursingclinic>

<https://eitaa.com/joinchat/2349335043Ccb0415afa8>

سالمندان نسبت به عوارض آشفتگی - توهم - هذیان - مشکلات قلبی و کاهش ضربان قلب این دارو حساس ترند.

عوارض جانبی: تهوع / استفراغ / گیجی / خواب آلودگی / سردرد / عدم تعادل / توهم و آشفتگی / اختلالات بینایی (به ویژه دوبینی) / حرکات چشمی / اسهال و یبوست / بی اشتهایی / بثورات جلدی گذرا / اختلالات خونی.

توصیه ها:

- ♦ جهت کاهش تحریک دستگاه گوارش بهتر است این دارو با غذا مصرف شود.
- ♦ قطع ناگهانی دارو می تواند تشنج یا حمله مداوم صرعی ایجاد کند لذا از قطع ناگهانی دارو خودداری شود.
- ♦ از مصرف همزمان این دارو با سایر داروهای تضعیف کننده سیستم عصبی اجتناب شود.
- ♦ در صورت لزوم و طبق دستور پزشک مقدار این دارو از حداقل شروع شده و به تدریج با فواصل یک هفته ای افزایش یابد تا عوارض دارو به حداقل برسد.
- سایر داروها شامل ریسپریدون / الانزاپین / ترانکوپین / ابیلیزول / لاموتریزین / توپیرامات و گاباپنتین می باشد.

تهیه کننده: کمیته ی آموزش و ارتقای سلامت بیمارستان ابن سینا
تأیید کننده: گروه آموزشی روان پزشکی / اداره بهبود کیفیت و ایمنی بیمار

تصویب کننده: معاون توسعه مدیریت و منابع

شماره تماس کلینیک پرستاری آموزش سلامت ۰۵۱-۳۷۰۰۲۳۹۸

منابع: <https://medlineplus.gov/psychoticdisorders.html>

کلیات پزشکی منیره نوبهار

سایر موارد:

عدم تعادل و لرزش / ریزش موقتی مو / قطع قاعدگی و نامنظم شدن قاعدگی / بزرگ شدن پستان ها / بثورات جلدی / اختلال در عملکرد کبد که به ندرت می تواند نارسایی کشنده کبدی ایجاد کند، از عوارض جانبی این دارو می باشد.

تداخل دارویی:

این دارو غالباً غلظت داروهای ضد تشنج را افزایش می دهد و در نتیجه مصرف همزمان این دارو با داروهای ضد صرع باعث افزایش غلظت و سمیت دارو می گردند.

داروهای ضد جنون و ضد افسردگی باعث کاهش آستانه تشنج شده و در نتیجه اثر ضد تشنجی والپروات را کاهش می دهند. سایمتیدین با مهار آنزیم های کبدی باعث افزایش غلظت خونی والپروات می شود.

توصیه ها:

- ♦ قبل از شروع درمان با این دارو از عدم وجود عوامل زمینه ساز یا مستعد کننده خونریزی در بیمار اطمینان حاصل کنید.
- ♦ از قطع ناگهانی دارو بپرهیزید.
- ♦ آموزش ها و توصیه های لازم در مورد بروز اختلالات کبدی و خونی به بیمار و خانواده داده شود.
- ♦ صورت بروز اسهال / استفراغ / درد حاد شکمی / بی اشتهایی / زردی / خواب آلودگی و یا عدم کنترل تشنجات بلافاصله دارو را قطع و به پزشک مراجعه کنید.

هشدارها:

در موارد نارسایی کلیوی و کبدی، بیماری های قلبی، سابقه بروز عوارض خونی با سایر داروها و در گلوکوم با احتیاط مصرف شود.

کاربامازپین

♦ این دارو ممکن است باعث بروز ترومبوسیتوپنی -

لکوپنی - شیوع عفونت های میکروبی، تاخیر در التیام زخم ها و خونریزی لته شود.